

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo. Ako pada na ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemnik ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.
Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Veturini h. št. 9.
Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Kje tiči laž?

Prejeli smo od gosp. deželnega posl. dr. Rojca in priobčujemo:

Šestorica postojnskih občinskih zastopnikov, gospodje Anton Ditrich, tržški načelnik, Josip Dekleva, župan, R. Šeber, I. Kutin, G. Pirc in Fr. Jurca so v št. 113. letošnje »Soče« priobčili izjavo, katera končuje z besedami: »Te laži odločno zavračamo!«

Laži, katere imajo gospodje v mislih, so navedene v naslednjih dveh točkah: 1. »Deželni poslanec dr. Rojca je vrgel med označenim govorom g. dr. Tumi v obraz ta-le vslik: »Ta čas, ko ste bili učitelj v Postojni, so Vas spodili.« — 2. »Govornik g. prof. Berbuč pa se je bil pospel do te žalitve: »To more trditi samo človek, katerega so sramotno spodili iz njegove domovine.«

Časti vredni gospodje, katerim se je vredno in potrebno zdelo, podpisati svoja imena pod navedeno izjavo, naj mi uljudno dovolijo, da jim razjasnim, kje tiči laž in kje resnica. S tem pojasnilom ustrezem menda tudi svojim rojakom.

Ko sem čital v »Soči« z dne 26. septembra 1899. št. 77. v dr. Tumovem članku »Učiteljstvu«, da se je kot provizorčen podučitelj v Postojni pri volitvah za deželni zbor trudil za narodnega kandidata Obrezo proti nemčurskemu kandidatu dr. Devu in se zoperstavljal osnovanju »Zweigvereina« nemčurskega »Lehrervereina« in da je bila s tem njegova karijera kot učitelj izpodkopana, da ga je torej »ta politična afero proti njegovi prosti volji izločila iz vrst javnih učiteljev«, — hotel sem se prepričati na merodajnem mestu, je-li mogoče, da bi bila mogla takratnega učitelja Tumo ob službo pripraviti taku po ustavi dovoljena politična agitacija, in prejel sem odgovor, da se je on res trudil za izvolitev narodnega kandidata in tudi proti ustanovitvi nemčurskega »Zweigvereina«, a to da ga ni izločilo iz učiteljskih vrst, ampak da so mu njegovi tedanji socijalistični nazori, katere je nekoč razkril, nakopali disciplinarno preiskavo in ker je te svoje nazore celo pri preiskavi zagovar-

jal, da ga je pristojno oblastvo odslovilo iz službe. Iz tega se torej jasno vidi, da dr. Tuma v svojem zgoraj navedenem članku ni pisal resnice in da je njegovo ponašanje za narodnim mučenštvom — prazna baharija. V istem članku je on tudi razkril javnosti, da je po končanem zrelostnem izpitu vložil prošnjo pri c. kr. dež. šolskem svetu, naj bi ga sprejel zopet kot prostega učitelja na javno šolo, če tudi enorazrednico na deželi — a da je bila ta prošnja a limine (kar naravnost) odbita.

Zaradi socijalističnih teženj*) disciplinarnim potom odslovljen — in na pozneje prošnjo — zopet zavržen, — kaj se pa to pravi z drugimi besedami, če ne izpujen iz službe?

Gospodje nepoklicani postojnski zagovorniki naj blagovole pomisliti, da sem jaz dr. Tumi svojo opazko v obraz zbrusil takrat, ko je on v javni seji deželnega zbora, torej pred italijanskimi poslanci in poslušalci, na nedostojen in neopravičen način predbacival mojemu tovarišu, g. prof. Berbuču, da »laže«. V ogorčenosti zaradi take surove žalitve se navadno ne merijo izrazi — in jaz sem hotel s svojo opazko samo opomniti dr. Tumo na njegovo postojnsko afero, katero je on v članku »Učiteljstvu« v lažnjivi obliki izkoristil za svoje politične namene.

Odločno pa se moram zavarovati zoper to, da bi bilo moje očitjanje posredno ali neposredno naperjeno proti narodni časti Postojne, katera mi ni dala v to prav nobenega povoda.

Mogoče in celo prav verjetno je to, da sem se jaz o svojem času v Postojni javno in ogorčeno zgražal nad krivico, ki se je storila tedanjemu gospodu učitelju Tumi. Kaj bi se ne, ko sem ga imel po vsem tem, kar sem o njem slišal, za narodnega mučenika? Saj sem pozneje l. 1895. celó z vso vneto zagovarjal njegovo izvolitev v deželni zbor in

*) Vse kaže, da dr. Tuma še vedno vzdržuje svoje socijalistične nazore: V njegovem glasilu »Soča« z dne 13. avgusta t. l. je prav jasno izraženo z besedami: »Ako bi bila pri nas na Slovenskem doma tla za razvoj socijalne demokracije, bi bila ta največji blagoslov za nas!« Op. pis.

menda najbujne zakrivil, da se je posrečila. Kaj hočete več? Takrat sem sodil po drugih, danes sodim po zanesljivih poizvedbah in britkih skušnjah in prevarah, katere so nas leta 1899. dovedle vse slovenske poslance — razun tovariša v dež. odboru dr. Abrama do tega, da smo izjavili dr. Tumi svoje popolno nezaupanje, ter ga pozvali, naj odloži deželno odborništvu.

Nič bi ne imel proti temu, da občinski zastopniki branijo čast svoje občine, ako bi imeli sploh kaj povoda za to; a da se šestorica mož — čisto nepoklicana in brez najmanjšega povoda, pa tudi brez veljavnega mandata vtika v naše domače zadeve — to tej gospodi ne dela posebne časti, niti ne povišuje ugleda narodno-napredne Postojne.

Ko smo leta 1894. poslanci dr. Gregorčič, Alfred grof Coronini in jaz prirejali volilne shode, popisal je »Slov. Narod« v svoji števil. 168. naše početje tako-le:

»Ti shodi so provzročili, da je na Goriškem začel pihati neki sveži veter, ki očisti zrak, kateri je okužila izvestna klika s svojim strupom. Razmere na Goriškem so postale take, da je neizogibna »čista ločitev«. Program imenovanih poslancev, kakor ga je razvil na enem teh shodov dr. Gregorčič, je tak, da se ga mora okleniti vsak, kdor se imenuje Slovenca. Kdor na Goriškem ni z Gregorčičem, ta sploh ni rodoljub. Zadnji čas je, da volivci na Goriškem spoznajo svoje prijatelje in svoje neprijatelje itd.« Isti članek je sklepal z besedami: »Volilni shodi poslancev Gregorčiča, Coroninija in Rojca niso samo lokalnega, okrajnega pomena, nego velike važnosti za politične razmere na celim Goriškem in za vse slovenstvo sploh, vsled česar gre rečenim poslancem za njih prizadevanje istinita zahvala.«

Po našem neumornem prizadevanju in na podlagi našega programa je bil leta 1895. Dr. Tuma izvoljen deželnim poslancem in on je dobro poznal ta naš program sprejemši ga za svojega.

Minulo je od tistega časa 6 let; pretekla je deželnozborna doba; mi smo še vedno na istem tiru in zvesti istemu nespremenjenemu programu. Kako pa on? (Konec pride.)

Deželni zbor goriški.

(Konec.)

Zastran volitve poslancev iz kmečkih občin določi vsaka politična okrajna gosposka za vsako občino, ki je v nje okolišu (izvzemši mesta in trge), po številu domačega ljudstva, ki se je našlo pri zadnjem ljudskem štetju, z ozirom na § 14. deželnega volivnega reda, koliko volivnih mož ima izvoliti. To naznani županstvu z naročilom, da naj iz imenikov občinskih volivcev, kakor so bili pri zadnji občinski volitvi na gotovo postavljeni (popravljeni), napravi in predloži imenik tistih ljudij iz soseske, ki imajo po §§ 15. in 18. deželnega volivnega reda pravico voliti volivne može. (§ 29.)

Ko okrajni glavar prejme imenik prvotnih volivcev iz katere občine, mora določiti, kateri dan, ob kateri uri in v katerem kraju bo ta volitev, mora obrati volivnega komisarja, da bo volitev vodil, ter vse to županu tiste občine o pravem času na znanje dati z naročilom, da povabi na volitev tiste može iz soseske, ki smejo voliti. (§ 30.)

Volivnega komisarja dolžnost je, pregledati imenik občinskih mož, ki imajo volivno pravico, potrditi, da je imenik pravičen, kakor tudi da so volivci bili povabljeni, ter izročiti imenik volivcev občinskemu načelniku, ki je z volivnim komisarjem vred volivna komisija, in pripravljeni razkaz glasovanja (§ 31.)

Volivni može se volijo na določeni dan ob postavljeni uri in v napovedanem zbirališču brez ozira na število došlih volivcev. Pri tem veljajo prilično (analogno) določbe naslednjih paragrafov 39, 40, 41, in pa 43 do uštevši 47. — Vsak volivec mora povedati toliko imen, kolikor volivnih mož je treba voliti. — Da volitev katerega volivnega moža obvelja, je treba nadpolovične večine glasov. — Ako se pri prvem glasovanju ne doseže nadpolovična večina glasov, ravnati se je dalje po določbah §§ 48, 49 in 50. (§ 32.)

Okrajni glavar potrdi zastran vsake občine, da se je pri voljenju njenih volivnih mož postavno postopalo. Če ni treba nove volitve, zapiše izvoljene volivne može v dvojni imenik volivcev celega političnega okraja; če je pa treba

je pisatelj pojasnil to in ono, kako se treba vesti pri boleznih vina, da ni prevelike škode.

V »Dodatku« pa je priobčil zanimiv pouk onim posestnikom, ki delajo sadno vino in katerim treba samo vzeti v roko to koristno knjigo, pa vedo natančno, kako napraviti najboljši sadjevec in ga ohraniti. Tudi o napravljanju vina iz ribeza, ograsa, robidnic, borovnic itd. je primeren kratek pouk v tem »dodatku« in udje družbe sv. Mohorja so lahko veseli, da so tako pripravnim potom prišli do tako koristne knjige.

»Pamet in vera« je spis iz krščanskega dušeslovja, katero je spisal duhovnik J. M. Seigerschmied. Poglavitna misel in namen tega spisa je, vtrditi v človeku zavest in prepričanje, da je človek sestavljen iz dveh bitij, iz duše in telesa ter da je neutemeljena trditev onih ljudij, učenih in neučeni, ki pravijo, da človek nima duše in da ni nikakega posmrtnega življenja več. Tak spis je v naših dneh tem potrebniji, ker čedalje bolj gineva verska zavest, ki je tolikanj potrebna vsakemu zemljanu.

LISTEK.

Knjige družbe sv. Mohorja.

Letos je družba sv. Mohorja razposlala svojim udom v 456.660 iztisih sledeče svoje knjige:

Koledar za navadno leto 1902,
Zgodbe sv. pisma,
Umni kletár,
Pamet in vera,
Za srečo, in
Slovenske večernice.

V teh knjigah priobčuje družba sv. Mohorja zopet polno lepega in koristnega berila, obilo duševne in tudi — telesne hrane. Kajti poleg zabavnih pripovedi, mičnih pesmic in drugih vesti je tudi čitva, ki je velike gospodarske vrednosti za našega posestnika.

Pomudivšim se pri posameznih zvezkih, nam je pohvalno omeniti najprej starega prijatelja velike večine družbinih udov — Koledarja.

Za ogromnim »imenikom«, v katerem se najde vsaki član »uvekovečenega«, sledi nekaj mičnih črtic iz domačega življenja, katere so doposlali že znani domači pisatelji dr. Josip Vošnjak,

Podgoričan, Meško, Jos. Trošt in drugi. Vse to se tako prijetno čita in je kakor nalašč za zabavo našemu ljudstvu ob nedeljskih popoldnehi ali dolgih zimskih večerih. Janko Okič urednik Wörishofenskih »Kneippovih listov« je priredil poučljiv popis zdravljenja po Kneippovi metodi. O domovinstvu in domovinskih postavah je sestavil pouk Janko Podravniški. A nad vse zanimiva sta spisa o Slovencih v Ameriki (Anton Logar) in o Slovencih v Egiptu (dr. K. Pečnik). Gospod učitelj Ljudevit Stiasny, ki je prepotoval že »polsveta«, je priobčil potopisno črtico »V Carigradu« tako spretno in zanimivo, da se mu ne more izreči dovolj hvale in pohvale. G. Stiasny je danes najpogumnejši Slovenec, ki se ne straši ne truda ne nevarnosti, da si pri svojem potovanju križem sveta v času velikih počitnic pridobi svetovnega znanja, kakoršnega bi privoščili povprečno slovenski inteligenciji. On je tudi iz lastne priče priredil naslednji spis o pariški razstavi l. 1900. Družba sv. Mohorja sme biti ponosna, da si je pridobila tega sotrudnika, ker potopisni spisi so danes pač najzanimivejše čtivo

za vsakega. Z nekaterimi drugimi drobtinami zaključil »Koledar« svojo vsebino in reči smemo, da je s to »Koledarjevo« izvirno vsebino že doberšno poravnana udnina jednega ubogega goldinarja in vse druge knjige je družba dala takorekoč — »po vrhu«.

Ali koliko lepega gradiva hranijo tudi ostali zvezki!

Tu so »Zgodbe sv. Pisma«, delo neutrudljivega in vlečenega pok. dr. Frančiška Lampeta, ki si je že v tem delu postavil trajen spomenik. To delo, ker po umrlu dr. Fr. Lampetu ne še dovršeno, nadaljuje dr. I. Ev. Krek. Smemo se ponašati, da bomo naš neumornemu duhu prerano umrlega dr. Fr. Lampeta imeli zahvaliti to lepo knjižno posest.

V knjigi »Umni kletár« je zbral učitelj g. Anton Kosi vse, kar treba vinogradniku znati o dobri shrambi vinskega pridelka. S primernimi slikami o kletarstvu je pisatelj pojasnil svojo razpravo o kletarstvu in marsikaj dodal iz svoje dolgoletne izkušnje kot posestnik in praktični vinogradnik. Kot skrben opazovalec vseh trtnih in vinskih lastnostij

nove volitve, se ta precej napove in se razloži, zakaj je potrebna. (§ 37.)

Ko so volivni možje v vseh kmečkih občinah katerega okrajnega glavarstva izvoljeni, izdā in pošlje okrajni glavar vsakemu volivnemu možu iz kaznico, na kateri je zapisana tekoča številka volivnega imenika, ime, priimek in bivališče volivnega moža, ter kje, kateri dan in ob kateri uri bo volitev deželnih poslancev. (§ 34.)

Okrajni glavar pripravi imenik volivnih mož vsega volivnega okraja za volitev v dveh enakih primerkih. (§ 35.)

4. Kako se volijo deželni poslanci.

Vsaka volivna skupščina (vsi tisti, ki volijo skupno enega ali več poslancev) voli vpricho volivnega komisarja. Volitev vodi izmed volivcev vzeta volivna komisija, ki obsega:

a) za vsako skupščino volivcev veleposestnikov štiri od volivcev samih in tri od cesarskega namestnika iz njih srede izbrane člane;

b) za vsako skupščino volivcev iz mest in trgov župana ali namestnika, ki ga on postavi, in dva člana občinskega zastopa onega kraja, v katerem se voli in pa štiri od volivnega komisarja odbrane volivce;

c) za vsako skupščino volivcev iz kmečkih občin tri od volivnega komisarja in štiri od volivnih mož iz volivne skupščine izbrane člane.

Volivcem, oziroma volivnim možem izročene izkaznice dajejo pravico do vstopa na volišče, (v volivni prostor) ter veljajo kot pozivnice, da vsakdo brez drugega vabila pride voliti tisti dan in tisto uro, ki je na izkaznici zaznamovana. (§ 37.)

Na dan volitve se prične ob določeni uri v to odločenem zbirališču volitev brez ozira na število došlih volivcev in sicer s tem, da se postavi volivna komisija, katera imenuje predsednika iz svoje srede ter prevzame volivne imenike in pripravljene razkaze glasovanja. (§ 38.)

Predsednik komisije stavi zbranim volivcem pred oči, kar velevala §§ 17. in 18. volivnega reda o lastnostih, potrebnih, da more kdo voljen biti, jim razloži, kako se ravna pri glasovanju in kako se preštevajo glasovi, ter jih pozove, naj oddajo svoje glasove po prostem prepričanju brez sebičnih stranskih ozirov tako, kakor po svoji najboljši vednosti in vesti spoznajo, da bo za občini blagor najkoristnejše. (§ 39.)

Če kdo, predno se začne glasovanje, ugovarja proti volivni pravici katere v volivni imenik vpisane osebe in trdi, da je ta, potem ko so bili volivni imeniki prirejeni, zgubila katero za volivno pravico potrebno lastnost, razsodi o tem volivna komisija pri tej priči; zoper njeno razsodbo ni dopuščen utok. (§ 40.)

Glasovanje samo se prične s tem, da člani volivne komisije, v kolikor

so volivci, oddajo svoje glasove. Potem kliče jeden član volivne komisije volivce po vrsti, kakor so vpisani v volivnem imeniku, da oddajo svoje glasove. Volivci, ki pridejo v zbirališče, ko so bili že klicani glasujejo še le tedaj, ko je ves imenik prečitan in se morajo za to oglasiti pri volivni komisiji. (§ 41.)

Ko je volivec poklican, da naj glasuje, oddā svojo izkaznico ter imenuje z natančnim zaznamovanjem tisto osebo, ki naj bi bila po njegovi želji deželni poslanec. Ako voli katera volivna skupščina dva ali več poslancev, imenuje vsak volivec toliko imen, kolikor poslancev je treba voliti. (§ 42.)

Če se pri glasovanju pokažejo pomisleki, ali je kateri volivec res tisti, o katerem govori izkaznica, razsodi o tem volivna komisija pri tej priči, in proti njeni razsodbi ni dopuščen utok. (§ 43.)

Vsak glas se vpiše v za to pripravljene razpredelke (rubrike) dvojnega razkaza o glasovanju poleg volivčevega imena. Pisar, katerega prideli volivni komisiji volivni komisar, zapisuje glasove v en razkaz, član volivne komisije pa ob enem v drugi razkaz, ki kot protipisnik služi v prigled (kontrola) vpisovanju. (§ 44.)

Glasovi, ki se oddajo pod kakimi pogoji ali s pristavljenimi naročili za izvoljenca, so neveljavni. O veljavnosti ali neveljavnosti posameznih glasov razsodi takoj volivna komisija; proti njeni razsodbi ni dopuščen utok. (§ 45.)

Volitev se mora praviloma končati v teku za voljenje postavljenega dneva. Ako pa nastopijo okoliščine, ki branijo volitev začeti, nadaljevati ali končati, sme volivna komisija s privoljenjem volivnega komisarja volitev preložiti ali podaljšati na prvi naslednji dan. To se volivcem naznani tako, kakor je v dotičnem kraju navada. (§ 46.)

Ko so vsi pričujoči volivci oddali svoje glasove, izreče predsednik volivne komisije, da je glasovanje končano, volivna komisija in volivni komisar podpišeta dvojni razkaz o glasovanju ter se začnejo takoj glasovi šteti. Predsednik volivne komisije naznani takoj, kaj se je pri preštavanju glasov naštel. (§ 47.)

Da je kdo deželnim poslancem veljavno izvoljen, treba vsikdar nadpolovične večine glasov. — Pri enakem številu glasov odločuje vsikdar z reb, katerega vzdigne predsednik volivne komisije. (§ 48.)

Če se pri glasovanju ne doseže taka večina glasov za enega ali drugega poslanca, glasuje se v drugič, in če tudi pri tem glasovanju se ne pokaže potrebna večina, napravi se ožja volitev. (§ 49.)

Pri ožji volitvi se morajo volivci omejiti na one može, ki so pri drugi volitvi za onimi, ki so dobili nadpolovično večino, dosegli relativno največ glasov. —

tudi čita, katere vse — poravna slučaj. Knjiga se čita prav kakor Andrejkovega Jožeta „Žalost in veselje“, zato jo bode naše ljudstvo tudi rado čitalo kot povest, a upamo, da se ne bode dalo po njej navdušiti za lov za srečo onkraj velike luže.

„Slovenske večernice“ so nam tudi letos prinesle obilo zabavnega in poučljivega gradiva. Jako dobrodošla bode našemu ljudstvu dr. J. Vošnjakova gledališčna igra „Ne v dajmo se!“, katero bodo gotovo na mnogih domačih odrih z veseljem igrali. Nadalje je jako umesten pouk o najnovejših določbah o novem davku od Antona Janežiča fin. kom. ter več drobnih pesmic in povestic.

V splošnem so nas letošnje knjige družbe sv. Mohorja zadovoljile in reči smemo, da so, ker povsem zdravo in snažno pisane, našemu narodu v boljšo duševno hrano, kakor pa izvestni izvodi knjištva, ki le kvarijo duh, dober ukus in so baš zaradi tega — dasi tudi drugače — mimo knjig družbe sv. Mohorja mnogo, mnogo predrage.

Število mož, ki se jemljejo v ožjo volitev, je vedno dvakrat toliko, kolikor poslancev je še voliti. — Vsak glas, ki se pri tretji volitvi dā možu, ki ni sprejet v ožjo volitev, smatra se kot neveljav. (§ 50.)

Ko je potrebno število poslancev pravilno izvoljeno, sklene se zapisnik o volitvi, katerega podpišejo člani volivne komisije in cesarski komisar. Potem ga s priloženimi razkazi o glasovanju in preštavanju glasov — pri volitvah v skupini kmečkih občin tudi s priloženimi spisi o volitvah volivnih mož — skupno zapečatijo, z napisom previdijo, ki naznanja kaj je pod pečatom, ter izročijo cesarskemu komisarju, da vse to pošlje namestniku. (§ 51.)

Cesarski namestnik pregleda doposlane mu volivne spise ter izdā in dopošlje vsakemu izvoljenemu poslancu, zoper katerega ni znan uzrok, ki bi ga po določbah § 18. izključeval odposlansva, volivno potrdilo. To potrdilo daje izvoljenemu poslancu pravico poiti v deželni zbor in govoriti tako dolgo za veljavnost njegove izvolitve, dokler se nasprotno ne dokaže. (§ 52.)

Vse volivne spise odpravi namestnik na deželni odbor, ki jih presodi in napravi o njih poročilo na deželni zbor, kateremu pristojna po § 31. deželne ustave razsodba, ali naj se izvoljenci pripusté v deželni zbor. (§ 53.)

V prvi šestletni dobi našega deželnega zbora se je smel premeniti ta volivni red z nadpolovično večino glasov, ako je bil deželni zbor sploh sklepčen. Po tisti dobi je pa prememba deželne ustave in deželnega volivnega reda veliko težja. V to se zahteva, da so pri dotični seji navzoče najmanj tri četrtinke vseh članov deželnega zbora, torej 17, in da glasujeta za premembo najmanj dve tretjini navzočih članov. (§ 54.)

To so določbe volivnega reda za deželni zbor goriški, ki so večinoma enake določbam volivnih redov drugih deželnih zborov.

Razprava

o našem šolstvu v deželnem zboru goriškem.

II.

(Dalje.)

Visoka vlada je obljubila, uvažujé vse te momente, sama od sebe primerno podporo našemu ljudskemu šolstvu ob času, ko so se pogajali italijanski in slovenski poslanci za ustanovitev deželnega šolskega zaloga, zato se pa dežela tudi trdno nadeja, da dobi tako podporo.

Le na ta način ji bo mogoče zvišati stopinjo ljudske omike, ki je temelj daljnji izobrazbi mladine.

Šolski odsek ne more prikrivati, temuč mora izrecno poudarjati, da tiči jeden glavnih vzrokov tolikim neuspehom na naših srednjih šolah v učnih črtežih tukajšnje c. kr. vadnice, iz katere izhaja največji kontingent naše srednješolske mladine.

Tu se začne pouk v nemščini za nenemške otroke že v drugem šolskem letu in sicer na način, ki malo odgovarja pedagogičnim načelom. V tretjem letu uporabi se večina ur za prevajanje stavkov iz materinščine na nemški jezik; otroci imajo doma nalogo, da prevedejo od popoldne do drugega jutra toliko in toliko stavkov v nemščino, a od zjutraj do popoldne imajo zopet isto nalogo. Glavni smoter temu zavodu je, da si mladina prisvoji nekoliko nemščine; realije pridejo še le v drugi vrsti ali čisto nič v poštev. A materinščini, temu temelju naravne in zdrave odgoje, na katerem sloni pristen in sistematičen razvoj umstvenih sposobnostij detinskega duha, odkazane so tri tedenske ure, in še te neobvezno.

Je-li čudo, če je obzorje te mladine zelo omejeno? Ni-li naravno, če tožijo profesorji na srednjih šolah o plitvem znanju in omejeni pojmovitosti take mladine? Je-li čudo, ako ne prinaša ta s seboj na srednje šole najelementarnejših pojmov?

Veščaki in strokovnjaki, ki natanko poznajo razmere na tem zavodu, so jedini v tem, da ne odgovarja svojemu prvotnemu smotru, da po tem načinu poučevanja se le mori naravno nadarjenost mladine, da se teptajo njene duševne sposobnosti in da se ničesar ali vsaj zelo malo stori, da bi se njeno znanstveno obzorje primerno širilo.

Isto to velja tudi o c. kr. deklški vadnici in še v višji meri o obeh c. kr. pripravljavnicah, ki imata le namen naučiti učence v enem letu nemški jezik.

Škoda, katero trpi naša mladina pri teh razmerah v duševnem oziru, je velika, in do dobra oceniti jo morejo le stariši, ki pazljivo sledijo temu nenaravnemu razvoju stvari; a pri tem se ne more prezirati materialna škoda, katero trpi naše ljudstvo, ki mora pošiljati svoje otroke vsaj jedno leto — navadno dve in več — poprej v mesto nego bi bilo potrebno, ako bi slonelo vse naše šolstvo na naravnem temelju.

Če zahtevajo koristi naše mladine in dežele nujno potrebo ljudskih in drugih elementarnih šol, velja to še v večji meri o naših srednjih šolah, v katerih se poučujejo vsi predmeti razven materinščine z nemškim kot učnim jezikom. Je-li mogoče, da si prisvoji naša mladina vse predmete in vso stvarino, kateri je jedva kos srednje nadarjen nemški učenec, na temelju jezika, ki jej je večinoma še neznan?

Ali je mogoče, da zasledi učenec v podanem mu predmetu ono slast, ki tiči v jasnem pojmovanju predmeta, katerega pelje s posebno privlačno silo h knjigi in k predmetu samemu? Ali ni nevarnost eminentna, da si prisvoji vsteden učenec, ki svojega profesorja v šoli ne razume in ne more razumeti, le mehanično ono stvarino, katero šola zahteva, ter jo potem le mehanično recituje?

Ne! — tem potom ne more naša mladina nikakor in nikdar doseči glavnega smotra srednje šole, ki obstoji v tem, da si prisvoji bogati zaklad različnega znanja, ki jo vede do višje omike. Prava omika ne temelji na znanju, in mehničnem recitovanju prisvojenega si gradiva, ki ostaja mrtev zaklad utrujenega duha, marveč v jasnem shvaču (spoznanju) posameznih naukov in spojitvi mnogovrstnega znanja v celoto, s katero samostojno in svobodno razpolaga. Le na ta način se oprosti spon, ki zavirajo njeno samostojno mišljenje ter se otrese mrzkosti do vede, katero pouzročuje mehanično delovanje.

In ni dvoma, da višji smoter naših srednjih šol je doseči priogromni večini mladine le na podlagi materinščine.

Dopisi.

Iz vipavske doline dne 4. okt. — „Soča“ z dne 1. oktobra nam velevala, da le pošljimo zopet v deželni zbor „ta kvintal prazne slame“. Bravo, gospá babura „Soča“, li ne veš še, da mi Vipavci trebamo slame, ker je našemu kmetijskemu razvoju jako potrebna, med tem ko burja ni k nobenemu našemu pridu? Gorje nam, kadar prihruje burja v našo dolino, ni staro ni mlado ni zadovoljno. Gospá babura! Jako smo ti hvaležni za blagodušni pouk — no, vsaj se ne bomo tudi slame branili — temuč bomo odganjali od sebe burjo, naj se nam še tako ponuja in vsiljuje! Bog obvaruj našo deželno zbornico pred Eolovim mehom, katerega bi tako rada „Soča“ vanjo zanesla; kako bi se tresli pred njim vsi Slovenci in Lahi in — kmalu bi bilo v naši deželni zbornici ozračje „čisto“. Pač srečna bi res bila naša poknežena grofija goriško-gradiščanska! O, ti suha, zelena pošast — le nesi svoj Eolov meh, napolnjen z burjo kam drugam, mi Vipavci tako srečo odklanjamo, ker se nepotrebnih predmetov ne pozabimo prijemamo, pač pa se poprimemo za „ta kvintal prazne slame“, ki je nam v korist.

Dakle, gospá babura „Soča“! na svidenje pri prihodnjih deželnozbornskih volitvah! Vipavec.

O povesti „Za srečo“ pa bi se dalo to-le reči: Povest je za slovensko ljudstvo dobro izbrana, ker posebno rado čita povesti z mnogo dejanja, kakoršnjega nahajamo baš v tej povesti. Vendar pa se nam ne zdi prav vse umestno, kar čitamo v tej knjigi. Danes v teh časih, ko odvrčamo slovensko ljudstvo od seljenja v Ameriko, ne bi smeli dajati v čtivo takih stvari, ki še vzbujajo željenje do izseljevanja. Po tem spisu soditi se, četudi po mnogem trpljenju, vendarle vsakomur posreči, da najde „ondi za morjem“ cilj svojega hrepenenja po sreči. Slučaj mu pride na pomoč kakor dobri duh in na slučaj naj se zanesi, kdor hoče najti srečo v „novem svetu“. To je pač težko verjetno.

Da bi se „ondi“ znanci srečali tako lahko, kakor se srečajo v tej — povesti, tega ne veruje, kdor pozna življenje v Ameriki iz lastne izkušnje. V povesti je jako zanimivo čitati, kako sreča Tonček Komar v velikem ameriškem mestu svojega prijatelja beguna v stoletnih gozdih, v resnici je pa stvar drugačna. Mnogo drugih neverjetnosti se

Politični pregled.

Razpust deželnih zborov.

Uradna „Wiener Zeitung“ poroča, da sta razpuščena deželna zbora dalmatinski in tirolski ter naš goriški deželni zbor.

Zavod sv. Jeronima v Rimu.

Sporna zadeva z omenjenim zavodom je vsaj začasno „poravnana“. Med italijansko in avstrijsko vlado se je dogledelo neko sporazumje, vsled katerega se pripoznalo obe vladni potrebo obstanka tega zavoda ali s tem pridržkom, da zavod ne bodi izključna last Hrvatov, marveč da ohrani svoj prejšnji značaj. S tem sporazumljenjem je baje zadovoljna tudi sv. Stolica. Vladni komisar se je umaknil, a na njegovo mesto je kot upravitelj zavoda imenovan legacijski svetnik pri avstrijskem poslanstvu v Vatikanu, grof Rudolf Coronini-Cronberg, sin Nj. ekselence pokojnega grofa Franca Coroninija, bivšega našega deželnega glavarja. Ker pa rimski vladni list „Tribuna“ častita italijanski vladi k njeni zmagi v tej zadevi, je znamenje, da stvar v smislu papeževga pisma vendar ni rešena tako, kakor bi v korist Hrvatov morala biti in se bode najbrže še dalje govorilo o tem.

Po zadnjih vesteh pa so se stvari v zadevi zavoda zasukale tako: Grof Rudolf Coronini je izjavil nasproti zadarskemu škofu Dvorniku, da se papeževa bula ne bode kršila niti z jedno črkico ter da bode zavod preosnovan prav tako kakor določa bula. Rektor Pazman zasede s 1. novembrom svoje mesto kot upravitelj zavoda sv. Jeronima za Hrvate.

Atentat na Leona XIII.

Včeraj so prijeli, (kakor poroča „Piccolo“) v Rimu, nekega 23 letnega Glavinoviča iz Splita, ker je baje hotel umoriti sv. Očeta Leona XIII. zaradi tega, ker je izdal bulo glede preosnove zavoda sv. Jeronima za Hrvate. „Piccolo“ piše, da je Glavinovič velik sovražnik Hrvatov ter piše o njim z nekakim prikritim veseljem. Glavinovič je bil že 6 let v zaporu zaradi tatvine.

Radi verujemo, da so sovražniki Hrvatov radi pograbili po takem individuu, s katerim so hoteli uprizoriti neko grdo komedijo. Da bi bil Glavinovič imel pa kak resen namen jako dvomimo. Sicer pa žido-Italijanom čestitamo k taki družbi.

Vojna v južni Afriki.

Znana krvoločna proklamacija lorda Kitchenerja sicer ni dosegla svojega uspeha, marveč je še le bolj razkačila Bure, vendar izvaja njene posledice lord Kitchener kjer more. Tako se jim je posrečilo dobiti v pest državnega transvalskega odvetnika Brocksmeja, katerega je Kitchener obsodil na smrt ter ga dal tudi ustreliti 30. m. m. Omeniti je, da je bil dr. Brocksme še posebno zaznamovan pri Angležih, ker je bil posredovalec mej Buri na bojišču in pa med transvalskim poslanikom dr. Leyds-em. Ali za vsak tak barbarski čin Angležev jih doleti huda kazen od strani Burov. — Dokaz temu je ustaja v Kapu in pa ne prestane zmage Burov nad Angleži.

Jedna taka huda zmaga je bila minuli teden pri Moedvillu, kjer je podlegel angleški poveljnik Kekevich nasproti burskemu generalu Delaray-u. Burov je bilo 800—1000 a Angležev trikrat toliko. Vendar je trajal boj celi dve uri. Buri so kar vsipali kroglice na Angleže, ki so bili naposled prisiljeni umakniti se z velikimi izgubami. Izgubili so posebno veliko konj. Ranjen je bil tudi poveljnik Kekevich. Ta neukoučljiva burska sila seveda dela Angležem hude preglavice in tuhtajo in gruntajo, kako bi naredili prej ko prej konec tej zanje toliko sramotni kolikor nevarni vojni. V Johannesburgu so se sešli v posvet lord Kitchener, ta zver, ki je črnejša v svoji duši nego najtemnejši črnokožec v Afriki, potem guverner kapski, Milner in prvi kapski minister Gordon Sprigg, da se dogovore v skrajnih četudi najkrutejih sredstvih.

Kaj so sklenili ti trije modrijani se ne ve, to pa je gotovo, da uspeha nimajo pričakovati od svoje modrosti, kajti pglavitnega za vojno Angleži nimajo in to je dobro vojaštvo. V Kapu pa so skoro vsi angleški podaniki kot ustaši na strani Burov. Tako pada zvezda angleške moči in utegne utoniti baš v zlategem Transvaalu.

Domače in razne novice.

Imenovanje. — C. kr. finančno ravnateljstvo v Trstu je imenovalo davčnega pristava Ivana Tenčiča davčnim oficijalom, davčne praktikante Ljud. pl. Benigni, Ferdinanda Vodopivca,

Ivana Butusa, Umberta Bončino in Evg. Pinterja pa davčnimi pristavi.

„Za Šolski Dom“ so izročili društvenemu predsedniku: A. W. v B. 10 K. —

Donarničar prejel: Prof. Andrej Kragelj plačal na saldo ustanovnine 130 K. —

Upravništvu došlo: Č. g. Valentin Kragelj, župnik v Podbrdu 12 K.

Pri tej priliki opozarjamo slavno občinstvo, da društvu, oziroma šoli se more tudi s tem pomagati, da se naročajo v obrtnih šolah razna dela, ki spadajo v stroko belega šivanja, šivanja ženskih oblek ali umetnega vezanja vsake vrste. Cerkveno perilo in mašna oprava se izdeluje na novo ali pa se vzame v popravo.

Skušnje za usposobljenje učiteljev in učiteljic za ljudske in meščanske sole se bodo pričele pri c. kr. izpraševalnem poverjenstvu v Gorici dne 4. novembra t. l. ob 8. uri zjutraj. Prošnje morajo se doposlati rečenemu poverjenstvu predpisanim potem najkasneje do 20. t. m.

Beganje volilcev. — Predrzi farbarji okoli „Soče“ so trdili že l. 1899., ko je dr. Tuma prav za prav šele iskal neko stranko, da je zmaga Tumove stranke „takorekoč že dognana reč in da je treba pristašev „Slogine“ stranke z lučjo iskati.“ To predzno farbanje so ponavljali v „Soči“ pred dopolnilno volitvijo v državni zbor pričetkom l. 1900. „Mi računamo na dvetretjinsko večino“, je pisala „Soča“ 13. jan. l. 1900. In glejte! Pri državnozborni volitvi je dobil kandidat „Sloge“ 158, samostojni kandidat dr. Stanič pa le 128 glasov.

Jeseni lanskega leta so bile razpisane splošne državnozbornske volitve. Zopet je „Soča“ vedoma lagala in slepila svoje čitatelje s trditvijo, da se je večina volilnih mož v obeh kurijah izrekla za Tumovo stranko. Pri volitvi v IV. kuriji je sicer zmagal Tumov kandidat s tremi glasovi večine, a zmagal je le s tem, da so brezvestni agitatorji premotili celo vrsto volilnih mož, ki so bili voljeni pri prvotnih volitvah na program društva „Sloga“. Premotili pa so jih večinoma z obljubami, katerih še do danes niso izpolnili. Tako je bila „Slogina“ stranka osleparjena za mandat v kmečkih občinah! Zdaj se bližajo deželnozbornske volitve. Slepčiči okoli „Soče“ begajo ljudstvo že zdaj z istimi lažmi, katere so rabili pri prejšnjih volitvah. Vedno se ponavlja v „Soči“ ista trditev, da je zmaga Tumove stranke gotova, da zmaga Tuma na celi črti z vsemi desetimi kandidati. Še nedavno je pisala „Soča“, da stoji na njeni strani večina veljakov po deželi, večina kmetov!

Namen teh farbarij je prozoren.

Že lani je begala „Soča“ pri volitvi volilnih mož za državnozbornske volitve ljudstvo s tako taktiko, že lani je trdila, da v prihodnjem deželnem zboru ne bodo imeli „klerikalci“ besede in torej tudi ne bodo mogli občinam pomagati. Tako n. pr. je slepila „Soča“ pred volitvami volilnih mož Kamence z mostom čez Sočo, češ da bo treba zanj izposlovati deželno podporo in da v prihodnjem deželnem zboru ne bodo imeli klerikalci „besede“.

S tako zmagonosno pisavo skuša „Soča“ svojim pristašem pogum dajati in nasprotnike plašiti!

Da je to le smešna baharija naših političnih spletkarjev, dokaže izid prihodnjih volitev. Zato kličemo svojim somišljenikom: Ne verujte tem slepičem ničesar! Ne dajte se begati od ljudi, ki sami ne verujejo, kar v svojih trobilih pišejo!

„Soča“ in učiteljstvo. — Zopet je pokazala naprednjaška „Soča“ svojo naklonjenost tako kakor nezanesljiva mačka svoje skrite kremplje, kedar se je kdo nepovoljno dotakne.

Neki učitelj je izjavil v „Edinosti“, da so napredni poslanci pokazali v našem deželnem zboru pri razpravi postavbe o upokojevanju in preskrbljevanju učiteljskih udov in sirot, da tudi od njih ne more učiteljstvo pričakovati nič boljšega, marveč, da jih naprednjaki hočejo imeti le za lovske pse o volitvah itd.

Na to piše poboljšana in učiteljstvu naklonjena naprednjaška „Soča“ med drugim to-le:

„Edinost“ od četrta je objavila kar uvođen članek iz „učiteljskih krogov“, ki brenka s težko roko pesem o krivicah, ki se gode učiteljstvu. Ker je deželni zbor vrnil odboru načrt o upokojevanju in oskrbljevanju udov in sirot, imenuje ta čin „sramotenje učiteljskega stanu“ itd. in govori v tonu, ki mora boleti vsakogar, kdor ni slep in gluh za razmere v naši deželi“...

Kdor tako piše, pravi dalje „Soča“, dokazuje, da je edino le učitelj, in to take vrste, kakoršni nas

Bog varuj. Ako katerega učitelja nič drugega ne veže na našo stranko nego pričakovanje, da ta ugodí njegovim zahtevam, — potem naj gre z Bogom! Naša stranka je veliko preidealna in prepoštena da bi trgovala na kak sramoten način“.

Tu ima zdaj učiteljstvo, kar je iskalo, pozabivši nekdane napade, pri „Soči“ in njenih naprednjakih. Ako se iz tega ne postane previdnejše, potem mu ne more nihče več pomagati. Tu mu je „Soča“ v svojem najnevarnejšem času dovolj jasno in osorno povedala, da ga hoče imeti le za orodje.

Uzor narodno-naprednega učitelja. — Hinko Klavora, učitelj v Kožbani, znan iz bovškega shoda v Huberjevi dvorani, je preteklo nedeljo v krčmi Jožefa Korečiča v Kožbani — kjer ima svoje stanovanje — javno zasramoval posestnika Martina Kabaja iz Belega, ker je ta o zvonjeni ene ure v noč opravil svojo navadno molitev in se prekrižal, češ, da s tem prekrižanjem slepari ljudstvo. Prisotni so bili Anton Gabrijelčič iz Bre pri Kožbani, Martin Fikfak in Ferdinand Sirk iz Noznega. — Vsi so glasno izrazili svojo nevoljo nad učiteljevim oponašanjem. On pa se je začel pripraviti in je s pestjo ob mizo udaril, da so steklenice na tla padle in se ubile.

Ta nevšečni prizor je vzbudil toliko nevoljo med prisotnimi, da se nekteri pomisljajo, ali bi svoje otroke še dalje h takemu naprednemu učitelju v šolo posiljali ali ne. To je sad narodno-napredne selve.

Ubegel kaznjeneec. — V soboto dne 5. t. m. zvečer sta peljala dva kaznjence gradiščanske kaznilnice na vozičku omár, katerega so izgotovili v kaznilnici, da bi ga izročila onemu, ki ga je naročil. Spremljal ju je jetniški paznik R. Mej potjo je padla z vozička jedna noga od omara. Za to nogo se skloni da bi jo pobral, kaznjeneec Jernej Zupančič, star 20 let doma iz ljubljanske okolice. Ker je bila cesta nagnjena, je drugi kaznjeneec pohitel z vozom naprej, a Zupančič, ki je pobiral nogo, je ostal zadej. To priliko pa je le-ta vporabil ter pustil nogo od omare na cesti, sam pa jo udril čez polje, kar so ga njegove noge nesti mogle. Paznik R. se je vpricho tega nahajal v jako čudnem položaju. Kajti ko bi bil tekkel za ubeglim Zupančičem, bi mu bil lahko ušel drugi kaznjeneec, ki je peljal voz, ker je pa moral paziti na tega, je moral pustiti bežati Zupančiča. Ni mu preostalo drugega nego kričati na vse grlo na pomoč. Kmalu je zares priklical nekaj ljudi, ki so tekli za ubeglim in tudi žendarmerija je bila kmalu na nogah, ali srečna zvezda Zupančičeva in visoka koruza, ki še stoji po Furlaniji sta, omogočili, da je vtekel zasledovalcem ter da ga še do danes niso našli.

Jernej Zupančič je bil obsojen na 6 letno ječo zaradi tatvine in je odsedel še le jedno leto.

Nesreča. — V nedeljo zvečer je šel na senik po opravlku 42-letni Lorenc Bensa v Št. Mavru. Nesreča je hotela, da mu je spodrsnilo in je padel s senika tako nevarno, da se je hudo poškodoval na glavi. Prepeljati so ga morali v bolnišnico usmiljenih bratov v Gorici.

Trgatev v Brdih. — Poroča se nam: Redka je bila letos trgatev, ki bi se bila izvršila ob popolnoma lepem vremenu. No, naši Brici so bili v tem pogledu dokaj srečni; vreme je bilo o trgatvi lepo, skoraj poletno, da je bilo res veselje. — Trgatev je začela s 1. t. m. torej v prav gorkih dnevih, zato pa je rebula tudi prav sladka, slajša ko druga leta. Dočim so po drugih krajih morali trgati ob deževju, imeli smo v Brdih to prednost od samega neba, da smo trgali v solnci. Zaradi tega bodo tudi naša vina gotovo boljša od nekaterih drugih, ker smo trgali pozneje.

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda“ opozarja vinotrčce in krčmarje in druge kupce pristnega vina na izborna brisko rebulo, ki je tudi primerno nizke cene. Omenjeni kupci naj bodo tudi opozorjeni na neke trgovce v Gorici, ki pokupijo po raznih krajih in tudi po Furlaniji slabejša vina, pa jih potem pomešajo z briskimi, a vso zmes potem prodajajo za pristno brisko vino. Zatorej svetujemo, da se kupci sami potrudijo v Brda, oziroma se oglasijo pri gori imenovanem društvu, ki zastopa cela Brda oziroma ki posreduje prodajo pravega naravnega briskega vina in tako varuje ob enem resnični interes kupcev in pa čast brskih vinogradnikov.

„Vinarsko in sadjarsko društvo“ ima svoj sedež v Gorici, ulica Barzellini št. 20.

Državna vrtnarska razstava se je 1. t. m. otvorila na Dunaju na kateri je razstavljena različna vrtnarska zele-

njad in sadje. V imenu obolelega nadvojvode Franc Ferdinanda je otvoril to razstavo minister za poljedelstvo baron Call. Pozdravil ga je pokrovitelj razstave grof Harrach, kateri je v lepem govoru poudarjal, da je ta razstava dokaz, koliko se dá vse doseči, ako složno vsi avstrijski narodi sodelujejo. Jednako kakor v tem slučaju združiti bi se morale tudi drugod vse narodnosti naše lepe države in vseobči napredek bi potem ne mogel izostati. — Odgovarjaje na pozdrav je kmetijski minister rekel, da je namen vlade vsestransko podpirati poljedelstvo. Naša država da je eminentno poljedelska in z združenimi močmi se lahko tudi doseže, da bode naša država v poljedelstvu jedna mej prvimi.

Pri tej priliki se nam zdi umestno opomniti, da je bil na tej razstavi tudi občini Št. Andrež določen prostor za razstavo njenih vrtnarskih pridelkov ter da sta v ta namen odstopovala na Dunaj štandrežki župan g. Andr. Lutman in Viktor Nanut. Štandrežanje so bili odlikovani s I. zlato in eno srebrno svetinjo in 5 dukati. — Čestitamo vrlim Štandrežanom na njih umnem vrtnarstvu!

Katoliško društvo slovenskih učiteljic na Primorskem je imelo svoje redno zborovanje dne 2. okt. t. l. Veler. gospica Holzinger pl. Weidich je prečitala razpis darila 40 K za najboljši sestavek o predmetu „S katerimi težavami se nam je bojevati v prvih letih našega delovanja“ za one društvenice, ki še niso naredile izpita učiteljske usposobljenosti do 2. okt. t. l. Pisateljica ne imenuje v spisu svojega imena ter mu postavi na čelo geslo; spisu prida zapечатčen zavitek, na katerem je geslo, notri pa ime pisateljice. Nagrada se podeli v zboru meseca aprila toda le tedaj, ako ste vsaj 2 pisateljici uložili spisa.

Preblagorodni g. Klodič-Sabladoski je podaril društveni knjižnici lepo knjigo „Osmero blagrov“; preč. g. dr. Andrej Pavlica je vstopil kot časten člen v naše društvo, isto pa kot celota v podružnico „Slomškove zveze“.

Na željo prisotnih členov bode imelo naše društvo letos 3 tečaje: pedagoški in italijanski pod predsedničnim vodstvom, tečaj za petje pa pod vodstvom gospice Bagnalasta. Prihodnje pedagoško predavanje bode dne 16. okt. ob 5. uri popoldne.

Preč. g. dr. Jožefa Pavlico je nadomestoval preč. g. kaplan Alojzij Kovčič. Pozdravil je navzoče društvenice ter je začel dokazovati v svojem govoru, da je vera potrebna posamezniku in celi človeški družbi, posebno pa učiteljstvu, vzgojitelju nadopolne mladine.

Prihodnje zborovanje bode dne 3. novembra ob 10. uri predpoludne.

L. Koršič, tajnica.

Sedem zapovedi. kako varovati svoje oči do starosti. — 1. Ako te pri delu začno boleti oči in ti oko solzi in te v očesu zbada, ali ako se ti blišči pred očmi, nehaj takoj delati da ti oči odpočijejo. Čez kaj časa zamoreš zopet prijeti za delo, vendar ako čutiš le najmanjše bolečine v očeh, odpočivaj takoj. — 2. Pazi, da je dosti svetlo kjer delaš in da ti prihaja svetloba od zgor ali od leve strani. — 3. Ako imaš slabe oči, ne čitaj nikoli kadar se voziš, bodisi z vozom ali z železnico. — 4. Ne čitaj ležeč. — 5. Ne čitaj, ako ozdravljaš od kake bolezni. — 6. Svoje oči si obvaruj še najbolj, ako se primerno hraniš, zmerno delaš in se dovolj setaš in giblješ. — Spi zadosti, a ne preveč, zaradi tega si tudi ne smeš preveč utrujati oči, ker utrujene oči potrebujejo tudi več spanja.

Kuga na avstrijski ladiji. — Na parniku „Cesarica Marija Terezija“, ki je priplul te dni v Aleksandrijo, se je pojavilo 13 slučajev kuge. Ladija je zaradi tega pod karanteno.

Lovski tatovi. — V velikem petersdorfskem gozdu na Niže Avstrijskem je napadlo devet lovskih tatov gozdarja Försterja, kateri se je proti devetim tako junaško branil, da je srečno ušel nevarnosti. Ubil je dva napadalca, tri pa ranil, ostali so zbežali, on sam je bil le lahko ranjen.

Loterijske številke.

5. oktobra.

Line	72	29	8	57	84
Trst	28	50	19	22	75

Oznanilo!

Dve elegantno opravljeni sobi. ena velika, druga manjša, oddaste se mesečno po zmerni ceni v najem. Kje, pove iz prijaznosti naše naše upravnštvo.

Razpis.

Na slov. oddelku deželne kmetijske šole v Gorici začne se dne 10. novembra t. l. nov dvoletni tečaj.

Razpisanih je 16 prostih mest (hrana, stanovanje, kurjava in svečava brezplačno). Prošnje je doposlati šolskemu vodstvu do 31. oktobra t. l.

Da se mladeneč sprejme v šolo, mora dokazati:

- s podpisom starišev ali varuha na prošnji, da mu dovolé ustopiti v šolo;
- da je prosilec dovršil 16. leto (le če je kedo telesno posebno krepak, sprejme se tudi po dovršenem 15. letu, če ga vodja, kateremu se ima predstaviti prej, nego prošnjo vložiti, za sprejem za sposobnega spozna);
- da je lepega нравnega vedenja;
- da je telesno sposoben zvrševati navadna kmetijska dela;
- da je prosilec z dobrim uspehom dovršil ljudsko šolo;
- da je dovolj izobražen, kar je dokazati s sprejemnim izpitom.

Prošnji, opremljeni s kolekom ene krone je priložiti: krstni list, domovnico, zadnje šolsko spričevalo, spričevalo ubožnosti, zdravniško spričevalo, županstveno spričevalo glede нравnega vedenja in izjavo starišev ali varuhovo, damu dovole ustopiti v šolo.

Sprejmejo se tudi plačujoči učenci, kateri pa morajo priložiti prošnji tudi izjavo starišev ali varuhovo, da se obvežejo plačati za učenca po 20 kron v predplačnih mesečnih rokih v denarnico učenec (tudi plačujoči učenci dobivajo stanovanje, kurjavo in svečavo brezplačno).

Vsak učenec mora seboj prinesiti: 2 para rjuh, vsaj 2 para spodnjih hlač, 2 navadni in 2 boljši srajci, 6 parov nogavic, 6 žepnih rut, 2 obrisalki, par boljših in par močnejših čevljev, jedno vsakdanjo in jedno praznično obleko.

Za snaženje perila mora vsaki sam skrbeti. Učenci s prostim mestom, kateri bi izstopili brez tehtnega uzroka (t. j. ne radi bolezní, ali družinskih razmer, kjer bi moral učenec zapustiti zavod) pred končanim dvoletnim tečajem iz šole, morajo povrniti vse do takrat nastale stroške za hrano.

Teoretičen pouk je vsaki dan od 8.—12. ure dopoldne in poučuje se:

I. leto: spise, računstvo, zemljepisje, merstvo in risanje, fizika, kemija, živalstvo, rastlinstvo, rudništvo, splošno kmetovalstvo, čebeloreja in sviloreja.

II. leto: spise, računstvo, knjigovodstvo, zemljemerstvo in risanje, posebna rastlinogoja, živinoreja, živinozdravstvo, kletarstvo, trtorreja, sadjereja, gozdarstvo in vrtnarstvo.

Praktične vežbe so po leti od 2.—7. ure, po zimi od 1.—6. ure popoldne.

Vodstvo slov. oddelka deželne kmetijske šole

v Gorici dne 5. oktobra 1901.

Olje za sluh

po višjem stabnem zdravniku
dr. Schmidt-u

je popolnoma prosto škodljivih tvarin iz eteričnih in rastlinskih olj. To olje je priporočeno po slavnih zdravnikih za ušesne bolezni dr. G. Hammerschmid in dr. Goldmann, kakor najboljši in najgotovnejše zdravilo za vse ušesne bolezni ter se vže nad 25 let rabi z najboljšim vspehom.

Steklenica tega olja z navodom vdobiva se po 4 K v lekarni g. CRISTOFOLLETTI v Gorici.

Josip Valentinčič,

pekovski mojster

v Gorici v Raštelju št. 29.

priporoča

vedno sveži kruh navadni in najfinjši,

vsakovrstno pecivo za godove in druge razne „pogrnjene“, prav okusne kolače za birmo in poroke, različne torte itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov po jako zmernih cenah.

Izvolé naj ga torej počastiti z mnogobrojnimi naročili cenj. gg. rojaki v mestu in na deželi.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici
ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju

pripoveduje

ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.

Vezana v platno 2 kroni, ozioroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotržcu Pallichu v Gorici na Travniku, pri Schwentnerju v Ljubljani in Florijanu v Kranji.

OZNANILO.

Podpisani naznanjam sl. občinstvu v mestu in na deželi, da sem odprl

brivsko podružnico

v ulici Duomo (pod stolno cerkvijo, nasproti trgovine Drašček).

kjer bodem mogel postreči cenj. svoje občinstvo, posebno spodnjega dela mesta ter one na deželi, bolj nego sem to storil doslej.

Obe brivnici sta preskrbljeni z izbornimi delavskimi močmi, da lahko obljubljam točno in hitro postrežbo.

V zalogi imam vedno v veliki izbi vse potrebščine te stroke kakor najfineja in navadna mila, vsakovrstne parfumarije za gospode in dame, vse po jako zmernih cenah.

Rojakom z mesta in dežele se topla priporočam udani

A. Pucelj

brivec.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo mlo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. št. 1. v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

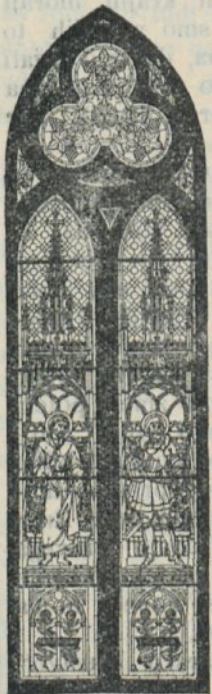
Zavod za slikanje na steklu

Edvard Stuhl,

Gradec, Ungergasse št. 3.

izdeluje

slikana okna za cerkve in hiše v raznih slogih.

Podpisani si šteje v prijetno dolžnost, s tem firmo za slikana okna g. Edv. Stuhl iz Gradca v vsakem oziru priporočiti. V tukajšnji novi cerkvi je imenovani gosp. Stuhl priskrbel vsa barvana okna v splošno zadovoljnost in zelo po primerni ceni.

Kuracijski urad v št. Andrežu pri Gorici dne 19. decembra 1900.

Jos. Kosovel, kurat.

Videlo in potrdilo!

Občinsko županstvo št. Andrež,

dne 19. decembra 1900.

Andr. Lutman, župan.

Takih priznanj imam prečastiti duhovščini na razpolago še dokaj. Ujudno se priporočam

Ed. Stuhl.

Prva slovenska odlikovana krojaška delavnica
v Gorici.

Anton Krušič

krojaški mojster in trgovec v Vrtni ulici št. 26.

Izdeluje vsakovrstne moške obleke po vsakem kroju ter za vsaki stan.

Ima tudi bogato zalogo domačega in angleškega sukna vseh vrst za vsak letni čas.

Izdelke iz lastnega blaga jamči.

Šimenc Fric

krčmar

v Gosposki ulici hiš. št. 19,

„Alla città di Gorizia“

toči raznovrstna bela in črna vina ter postreže z vsakovrstnimi okusnimi jedili.

Priporoča se topla svojim rojakom v mestu in na deželi.

Ravnokar je izšla v „Narodni Tiskarni“ knjižica:

TRI IGRE

za žensko mladino.

Prosto poslovenil

E. Klavžar.

Knjižica se dobiva v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, ulica Vetturini 9, in pri knjigotržcu Pallichu v Gorici na Travniku mehko vezana po 40 vin. po pošti 3 vin. več.

Anton Fon,

klobučar in gostilničar,

Semeniška ulica št. 6,

ima bogato zalogo raznovrstnih

klobukov

ter toči v svoji krčmi

pristna domača vina

in postreže tudi z jako ukusnimi jedili.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furjanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Peter Drašček,

trgovec jedilnega blaga v Gorici,

Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele. Prodaja kavino primeso, sladkor, mlo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

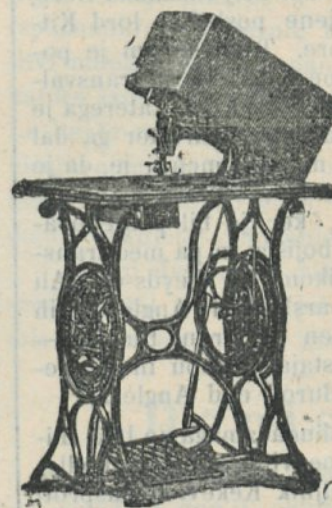
Zaloga žveplenk

sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici,

Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na teden-ske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

Usojam si cenjenemu p. n. občinstvu v mestu in na deželi uljudno naznaniti, da sem odprl

prvo slovensko

urarsko delavnico

v Gorici, Gosposka ulica hiš. št. 25.

(v hiši in tik trgovine g. A. Kuštrina.)

V zalogi imam jeklene, nikelnaste, srebrne, tula in zlate žepne ure. Vsakovrstne stenske ure, budilke, ure z godbo in nihalom, najnovejše in najboljše po jako zmernih cenah.

Založen sem in lahko solidno postrežem gg. krojače in šivilje z raznovrstnimi šivalnimi stroji najnovejših sistemov.

Pošteno in dobro blago, vse po najnižjih konkurenčnih cenah s poroštvom 5 let.

Vsakovrstne poprave izvršujejo se točno in zanesljivo ter jamčim eno leto.

Rojakom iz mesta in dežele se topla priporočam udani

Jakob Šuligoj,

urar.